

MEGJELENT A DOMINUS EST
Könyvismertető a Szent István Rádióban
A beszélgetés tervezete. Felvétel: 2010. szeptember 22.

Sinkovics Andrea (szerkesztő-riporter): *A Szent István Társulat gondozásában nemrég magyarul is napvilágot látott Athanasius Schneider rövid könyvecskéje a szentáldozásról. A könyv címe. Dominus est, ami magyarul azt jelenti, hogy Az Úr az. Erről a könyvről beszélgetünk Fülep Dániel teológus hallgatóval.*

Fülep Dániel: Dicsértessék a Jézus Krisztus! Szeretettel köszöntöm a kedves rádióhallgatókat.

S. A.: *Egészen röviden összefoglalva, miről szól ez a könyv?*

F. D.: A szerző a manapság igen elterjedt kézbeáldozás helyett *történeti, teológiai és lelkipásztori* megfontolásokból a korábbi formához való visszatérést szorgalmazza, amellyel a hívek az Úr szent Testét évszázadokon át térdelve és a nyelvükre vették magukhoz.

S. A.: *Ki a könyv szerzője?*

F. D.: Ezt a könyvet Athanasius Schneider karagandai segédpüspök írta, aki a Szent Kereszt Reguláris Kanonokjainak tagja, és a római Augusztinianum Intézetben doktorált patrisztika professzor.

S. A.: *A Dominus est c. könyv számos idegen nyelven megjelent már. A magyar fordítás hányadiknak készült?*

F. D.: A kötetet először a Vatikáni Könyvkiadó jelentette meg olaszul, rövid időn belül pedig német, angol, francia, portugál és lengyel nyelvre is lefordították. A magyar fordítás Kovács Ervin Gellért OPraem atya munkája.

S. A.: *Itt van a kezemben a Dominus est: egy egészen kicsinyke, kevesebb mint száz oldalas könyvecske van nálam. Mitől olyan jelentős ez az írás?*

F. D.: Ez a könyv sokkal jelentősebb annál, mint amilyennek szerény terjedelme mutatja. Alcuin Reid, a pápa által nagyra becsült liturgiátörténész az angol kiadásról szóló ismertetőjének ezt a címet adta: A kis könyv, amely nagy vihart fog kavarni. Ez a „vihár” most hozzánk is megérkezett. Vannak ugyanis, akik azon az alapon, hogy a kézbeáldozás lehetőségét számos részegyház jogilag szabályosan vezette be, természetes — sőt szükségszerű — fejlődésnek tekintik a szentáldozás hagyományos módjának visszaszorulását. Mások azonos legitimitásúnak tartják a régi és az új formát, s nem látnak köztük lényegi különbséget. Csakhogy egyáltalán nem biztos, hogy ami jogszerű és legitim, az egyben üdvös és gyümölcsöző is az Egyház számára. A kánonjog megfelelő részterülete, a szentségi fegyelem (*disciplina sacramentorum*) csak a legszükségesebb külső feltételeket rögzíti, a kegyelmi hatást azonban sem az egyénben, sem a hívek egész közösségében nem képes garantálni.

S. A.: *Miért olyan fontos beszélni erről?*

F. D.: Az Oltáriszentség magunkhoz vétele földi életünk legszentebb pillanata. Katolikus hitünk Szent Titka Krisztus valóságos jelenléte a Legméltóságosabb Oltáriszentségben, akit az úgy veszünk magunkhoz, mint az élet kenyerét (vö. Jn 6,48). A Trienti Zsinat az Úr teljes szentségi jelenlétét hirdeti: „*a legméltóságosabb Oltáriszentségben a kenyér és bor konzekrációja után ugyanezen érzékelhető anyagok színe alatt igazán, valóságosan és lényegileg jelen van a mi Urunk Jézus Krisztus, az igaz Isten és igaz ember*”.

Az Úr Krisztus tényleges, valóságos és lényegi jelenléte az Oltáriszentségben a szent színek feloszlásáig tart, és a még érzékelhető legkisebb részecskékre is egyaránt kiterjed. Ebből következik, hogy a szentáldozás a legkomolyabb testi és lelki előkészületet, a Szentség kezelése és magunkhoz vétele pedig legteljesebb hódolatot kívánja meg tőlünk. Az Oltáriszentséget a hívő csak súlyos bűntől mentes, felkészült lélekkel engedheti a szívébe, mindig ügyelve arra, hogy az Úr Szent Teste az Eucharishtiában a legnagyobb védelmet kapja meg. Ennek a magas követelménynek tökéletesen megfelel a katolikus Egyház tradíciójában örökölt áldozási forma, mely szerint a Legméltóságosabb Oltáriszentséget térdelve és nyelvünkre fogadjuk, miközben áldoztatótálca és áldoztatókendő segíti a pap minden mozdulata közben a Szentség védelmét.

Az utóbbi évtizedekben a szentáldozási fegyelem radikális megváltozásának vagyunk tanúi. Számos országban visszaélésként elterjedt, majd széles körben később engedélyt is kapott a kézbeáldoztatás, mint engedmény, sajnos Magyarországon is, melynek modern *gyakorlata* azonban a Szentség méltó vételét és oltalmát illető szempontoknak finoman fogalmazva nem biztos, hogy maradéktalanul megfelel.

S. A.: *Miért nem?*

F. D.: Erről szól Athanasius Schneider püspök úr könyve. Hadd idézzek a könyv előszavából, amelyben a Szentszék Istentiszteletok Kongregációjának korábbi titkára, *Albert Malcolm Ranjith* érsek a következő figyelemre méltó megállapítást teszi a kézbeáldozással kapcsolatban:

„A kézbeáldozás kapcsán el kell ismernünk, hogy ezt a gyakorlatot az egyes részegyházakban sietve és visszaélésként vezették be azonnal a zsinat után; ily módon megváltoztatva a korábbi évszázados gyakorlatot, az új gyakorlat pedig időközben az egész Egyházban szabállyá vált. Ezt a változást azzal az állítással akarták igazolni, mely szerint a kézbeáldozás jobban tükrözi az evangélium szellemét és az ősegyház gyakorlatát.”

A kézbeáldoztatás modern kori gyakorlata a történetéről elmondható, hogy a II. Vatikáni Zsinat után jelent meg a világ számos pontján, eleinte visszaélésként, amelyet a Szentszék aztán utólagosan engedélyezett és szabályozott. Magyarországon a kézbeáldoztatási gyakorlat 1986-ban kapott szentszékileg jóváhagyott püspökkari engedélyt.

S. A.: A kézbeáldoztatás mellett gyakran felhozott érv, hogy az őskeresztény gyakorlatot követ. Mit mond erről a könyv?

F. D.: Az általános érv e gyakorlat mellett, amely szerint, a rendelkezésre álló A szerző nagyon szépen igazolja, hogy a patrisztikus bizonyítékok alapján a kézbeáldozásnak e modern módja lényegesen eltér az őskeresztény gyakorlattól. A korabeli gyakorlatban az Oltáriszentség legkisebb részecskéjének a védelme biztosított volt, ami az Úr Krisztus valóságos szentségi jelenlétébe vetett mély hitből fakadt. Az eredeti formájában egyébként számos gesztussal kísért, és az Oltáriszentség megóvását célzó nagy gondnal és áhítattal végzett kézbeáldozást nem véletlenül váltotta fel a nyugati egyházban a 7.-8. századra már végérvényesen a térdelve, nyelvre történő áldozás, áldoztatótálccával és áldoztatókendő használatával együtt,

amely egyszerre biztosítja a Szentséggel való legmegfelelőbb gondosságot, valamint az áldozó hódolatát, és a praktikus szempontoknak is egészen megfelel.

S. A.: *A nyugati egyházban tehát már jóval az első évezred vége előtt térdelve és nyelvre fogadták az Oltáriszentséget?*

F. D.: Igen. A könyv nagyon szépen bemutatja, hogy e hagyomány hogyan fogant és kristályosodott ki az Úr Jézus Krisztus valóságos szentségi jelenlétének a hitében.

S. A.: *Sokan vannak, akik mély hittel és őszinte imádással veszik kézbe az Oltáriszentséget.*

F. D.: Aki áldozáskor mindig mély hittel és őszinte imádással veszi kezébe az Úr testét, és nem érti, miért lenne ettől kevésbé katolikus, mint az, aki térdelve és nyelvre áldozik, gondoljon arra, hogy rajta kívül milyen sokan vannak, akik éppen ellenkezőleg a legkisebb tiszteletet sem hajlandók tanúsítani az Oltáriszentség iránt, s közönséges enivaló módjára bánnak vele. A legtöbben ügyet sem vetnek a Szent Test aprócska morzsáira. Pedig, gondoljuk meg, hogy a pap is azért purifikál, azaz mossa le ujjait, öblíti ki áldoztatás után a szent edényeket, és issza meg a mosóvizet is, mert a Szent Test részecskéi is az Úr valóságos jelenlétét hordozzák. Ne feledjük, hogy az Úr Krisztus tényleges, valóságos és lényegi jelenléte az Oltáriszentségben a szent színek feloszlásáig tart, és a még érzékelhető legkisebb részecskékre is egyaránt kiterjed.

S. A.: A nyelvre áldozás, sőt a térdelés jobban segíti az Oltáriszentség védelmét és az Oltáriszentség iránti köteles hódolatot.

F. D.: Pontosan erről van szó. A térdelés és az ajkunk megnyitásának a gesztusa hódolatnak és a gyermeki ráhagyatkozásnak biblikus gesztusa. „*Jézus nevére hajoljon meg minden térd a mennyben, a földön és az alvilágban*” (Fil 2,10) – tanít bennünket Szent Pál apostol. Így olvassuk a Királyok első könyvében: „*Amikor aztán Salamon elimádkozta ezt az imádságot és könyörgést az Úr oltárának színe előtt – ahol az ég felé tárt kezekkel a földön térdelt, mind a két térdével – felállt és harsány hangon megáldotta Izrael egész gyülekezetét*” (1Kir 8,54–55). A király könyörgő imádsághoz felvett testtartása egyértelmű: térden áll az oltár előtt.

Ugyanez a hagyomány található az Újszövetségben is. Pétert térdre borul Jézus előtt (vö. Lk 5,8). Hasonlóképpen cselekedett Jairus, amikor arra kérte Jézust, hogy gyógyítsa meg leányát (Lk 8,41). A leprából meggyógyított samariai leborulva adott hálát az Úrnak (Lk 17,16). Máriát, Lázár testvérét, amikor Lázár életéért könyörgött (Jn 11,32). A felséges jelenlét és az isteni kinyilatkoztatás előtti leborulás ugyanezen gesztusával találkozunk mindenütt a Jelenések könyvében (Jel 5,8.14; 19,4). Szent János elbeszéli, hogy imádással borult az Úr angyalának lábai elé, amikor látta és hallotta a neki szóló kinyilatkoztatást (vö. Jel 22,8).

A legjobb módja annak, hogy kifejezzük tiszteletünket az eucharisztikus színekben előttünk álló, mérhetetlen nagysággal és szentséggel bíró Úr iránt, Péter apostol példájának a követése, aki térdre borult az Úr előtt és felkiáltott: „*Uram, menj el tőlem, mert én bűnös ember vagyok!*” (Lk 5,8)

A szentáldozással kapcsolatban nemcsak a leborulásra, hanem az Oltáriszentség nyelvre fogadására is találhatunk biblikus megfontolásokat. Ezekiel jelképesen közvetlenül a szájába kapja Isten igéit: „*Nyisd fel szádat, és edd meg azt, amit én neked adok! Erre azt láttam, hogy íme, egy kéz nyúlt felém: benne könyvtekerccs volt. (...) Erre felnyitottam számat, s ő megetette velem azt a tekerccset (...). Erre megettem azt, és olyan édes lett a számban, mint a méz.*” (Ez 2,8–9; 3,2–3)

A szentáldozásban magunkhoz vesszük a testté lett Igét, amely nekünk, Isten gyermekeinek valóságos eledelünk. Amikor az Oltáriszentséghez közeledünk, emlékezetünkbe idézhetjük a 81. zsoltár 11. versét is, amelyet a zsolozsmában imádkozunk Úrnapja főünnepén: „Csak nyisd ki szádat, és én betöltöm”.

A Szentírás egyöntetű tanúsága szerint a fölséges isteni jelenlét előtti leborulás vagy letérdelés az alázatos imádás kifejezéseként a tiszteletnek alapvető gesztusa.

S. A.: *Mit tanít a szentáldozásról és milyen gyakorlatot követ a Szentatyá, XVI. Benedek pápa?*

F. D.: XVI. Benedek pápa következetesen példát mutat az áldoztatás *legméltóbb* formájáról: szentmiséin csak térdelve, nyelvre áldoztatja a híveket.

A pápa szertartásmestere, *Guido Marini* prelátus az *Osservatore Romano* újságnak 2008. június 25-én adott interjújában kijelentette, hogy a pápai miséken a jövőben az áldoztatásnak a szabályos formája, a pápa által addig is már több ízben gyakorolt, térdelve és nyelvre való áldozás lesz.

Guido Marini a következőket mondta:

"Ezzel kapcsolatban emlékeztetni kell arra, hogy a kézbeáldoztatás jogilag még ma is kivételes engedélyhez kötött, mely egyes püspöki konferenciák püspökeinek adatott csak meg. A pápa eljárása arra szolgál, hogy az egész Egyház számára érvényes általános szabály törvényi erejét aláhúzza." Nagyon fontos, hogy a titok és a hódolat iránti érzéket újra felébresszük.

A nyelvre-áldozás - az áldozásnak XVI. Benedek pápa által előnyben részesített formája - *"nem csak formai dolog"*, mondta a vatikáni Istentisztelet és Szentségek Kongregáció új prefektusa, *Antonio Canizares Llovera bíboros* a *"La Razón"* spanyol újságnak adott interjújában.

"Mit jelent a szentostyát nyelvre fogadni? Mit jelent a Legméltóságosabb Oltáriszentség előtt letérdelni? Mit jelent a szentmisében az átváltoztatás alatt térdelni? Ezek imádást jelentenek, ezek azt jelentik, hogy elfogadjuk, hogy Jézus az Eucharishtiában valóban jelen van", mondta *Canizares bíboros*, prefektussá való választásáig *Toledo* érseke.

"Ezek tiszteletet és az Isten előtt magát földre vető ember hitének állapotát jelzik, aki tudja, hogy minden Istentől származik, és ennek tudatában elnémulva, Isten dicsőségétől, jóságától és irgalmától elkábulva érzi magát."

Ezért nem ugyanaz, ha a kezünket nyújtjuk oda és valahogyan fogadjuk a szentostyát azzal a magatartással, amikor ezt a helyzetnek megfelelő tisztelettel cselekedjük. Ezért nem mindegy, hogy állva vagy térdelve áldozunk, hiszen mind e jelek mélyebb jelentéssel bírnak. Ahova el kell jutnunk, az az embernek eme elmélyült magatartása, aki Isten előtt földre veti magát, és ez az, amit a pápa akar."

XVI. Benedek pápa a *Sacramentum caritatis* kezdetű apostoli buzdításában a szentáldozással kapcsolatosan maga mondja: *„Magunkhoz venni a szent Eucharishtiát azt jelenti, hogy önmagunkat az imádás állapotába helyezzük Azzal szemben, Akit magunkhoz veszünk."* (Nr. 66.)

S. A.: *Mit tanítanak nekünk a szentek?*

F. D.: A Szentek seregének imádságai ékes példáját adják számunkra az Oltáriszentség iránti köteles tiszteletnek. Aranyszájú Szent János, Alexandriai Szent Cirill, vagy éppen Szent Bonaventura fohászai a legszebb szavakkal is alig tudják kifejezni hódolatukat a Szentségben jelen levő Úr iránt. Gyönyörűen mutatja ezt az angyali doktor, Aquinói Szent Tamás szentáldozás előtti imája:

Mindenható, örök Isten, íme egyszülött Fiadnak, a mi Urunk, Jézus Krisztusnak szentségéhez járulok. Úgy közeledem, mint szegény, egyszerű teremtmény az ég és föld Urához. Kérlek azért végtelen irgalmadra, légy kegyes betegségemet meggyógyítani, tisztátalanságomat megmosni, vakságomat megvilágítani, szegénységemet gazdagítani, hogy az angyalok Kenyerét, uralkodók Urát oly hittel vegyem magamhoz, mint az lelkem üdvösségére a leghasznosabb. Engedd, Uram, hogy testednek és vérednek ne csak szentségét, hanem erejét és kegyelmeit is érezhessem. Mindenható Atyám, add, hogy szent Fiad testét, melyet Szűz Máriától öltött fel, úgy vehessem magamhoz, hogy ezáltal Jézus titkos testének része lehessenek, annak tagjai közé számítsak.

Engedd, hogy a kenyér színe alatt rejtőző kedves Fiadat, kivel most földi vándorlásomban egyesülni akarok, egykor az örökkévalóságban színről színre is megláthassam. Ki Veled és a szentlélekkel él és uralkodik, mindörökkön örökké. Amen.

S. A: Az áldoztatórácsokat a legtöbb helyen mára elbontották, és áldozáskor sorban vonulunk ki az oltár elé. Lehet-e ma térdelve és nyelvre áldozni?

F. D.: Az egyház érvényben levő előírásai szerint a híveknek joguk van megválasztani áldozásuk módját. A hívő fogadhatja a Szentostyát állva vagy térdelve, kézbe vagy nyelvre. Hangsúlyozni kell, hogy a kézbeáldozás mindenképpen egy engedmény, nem több. A szentáldozás rendes és kívánatos módja ma is a térdelve, nyelvre áldozás, amint azt a Szentatya példája és tanítása is jelzi a számunkra. Bizonyos körülmények esetén a letérdelés nehézkessé válhat a jelen körülmények között. Szentáldozás előtt legalább térdet hajtani, s nyelvünkre fogadni az Oltáriszentséget azonban minden körülmények között tudunk. Ha szükségesnek látszik, mert rosszak a körülmények, én szerintem egy megfelelő alkalommal nyugodt szívvel meg lehet kérni az atyát, hogy tegye lehetővé a térdelve áldozást, vagyis helyezkedjen úgy, hogy aki szeretne, letérdelhessen.

S. A.: *Egy személyes kérdés: te hogyan járulsz szentáldozáshoz?*

F. D.: Én mindig térdelve és nyelvre áldozom. Ritka kivétel, amikor olyan a helyzet, hogy ezt nem tudom megtenni. De akkor is legalább térdet hajtok, és nyelvre fogadom az Oltáriszentséget.

S. A.: Köszönöm szépen az érdekes beszélgetést. Azt hiszem, sikerült felkeltenünk az érdeklődést a könyv iránt!

F. D.: Remélem, hogy a Dominus est című, méltán világhírű könyvnek Magyarországon is széles olvasótábora lesz. A nyomtatott kiadás ízléses kivitelben és kedvező áron kapható, a Szent István Társulat az egész országban terjeszti. Kitűnő ajándék elsőáldozóknak vagy bérmeáldozóknak, de magas lelki olvasmány mindenki másnak is az Eucharisziában jelen levő Krisztus tiszteletéről. Szeretettel ajánlom minden katolikus keresztény testvéremnek!

S. A.: *Köszönöm a beszélgetést! Dicsértessék a Jézus Krisztus!*

F. D.: Én is köszönöm a megtisztelő érdeklődést! Dicsérjük az Úr Jézust mindörökké! Amen.